

Kommunal- og distriktsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

19.09.2023

Innspill til arbeidet med ny nasjonal digitaliseringsstrategi

INTRODUKSJON

Norges posisjon som et av de mest digitaliserte og effektive samfunnene i verden har bidratt til sikker distribusjon av tjenester og velferd i mer enn et tiår, og det er positivt at regjeringen ønsker å følge opp med en ambisiøs strategi for neste etappe i dette arbeidet. For å nå den posisjonen vi har i dag, har det vært helt avgjørende at vi har kunnet identifisere innbyggerne på en trygg og brukervennlig måte. Norge har et godt og etablert samarbeid mellom offentlig og privat sektor, gjennom BankID og ID-porten. Dette samarbeidet har resultert i et inkluderende digitalt samfunn, som de aller fleste innbyggere kan ta del i.

Over 4,4 millioner nordmenn har BankID, som gir tilgang til over 12 000 tjenester fra stat og kommune og flere tusen brukersteder i privat sektor. Norske bedrifter og offentlige aktører kan tilby enkle, kostnadseffektive og sikre tjenester fra hvor som helst i Norge. BankID er en naturlig del av dagliglivet når vi skal ordne noe innen helse eller skatt, eller kjøpe bil og bolig. BankID var også en sentral faktor i Norges vellykkede håndtering av koronapandemien¹.

Erfaringen hittil med markedsbasert eID er at samarbeidet mellom offentlig og privat sektor har skapt noe helt unikt på verdensbasis. Det har resultert i en gjensidig samfunnsøkonomisk gevinst, mer kostnadseffektive verdikjeder og et stort antall brukere. Det er viktig for oss som samfunn at vi klarer å bevare disse gevinstene, også etter at kommende EU-reguleringer om digital identitet har trådt i kraft.

DIGITAL FORENKLING OG INKLUDERING

Den norske digitaliseringssuksessen innebærer samtidig at det blir stadig mer krevende å stå utenfor det digitale samfunnet. Det må derfor arbeides systematisk for å inkludere flere, og sørge for at flere grupper blir «digitalt innafor». Dette er et arbeid vi i BankID tar på største alvor, og vi ønsker å samarbeide med det offentlige om løsningene. Sammen kan vi bidra med teknologi og kompetanse til å redusere digitalt utenforskap ved å bygge videre på BankID.

I regjeringens strategi for eID i offentlig sektor kommer det frem at flere offentlige etater har behov for sikker digital kommunikasjon og samhandling med brukere helt ned til 12 år. Dette har vi allerede fulgt opp gjennom en endring i BankID-regelverket slik at BankID nå kan utstedes til 12 åringer.

I dag utstedes BankID av bankene og er knyttet til kundeforhold i bank. Bankene kan si nei til å utstede BankID fordi de er usikre på identiteten, og de må etterleve strenge krav i hvitvaskingsregelverket knyttet til å kjenne kunden. Vi ser et stort behov for BankID også blant folk

¹ 82% økning i trafikken via ID-porten fra februar til mars 2020, 40% fra 2019 til 2020:
<https://www.digdir.no/handlingsplanen/digitalisering-under-pandemien/2575>

som av ulike grunner ikke tilfredsstillt bankenes krav, og ønsker å tilby en fullgod løsning til dem. BankID inviterer derfor offentlige myndigheter til å ta del i utstedelsesprosessen og stå for identitetsverifikasjon på samme måte som ved utstedelse av pass og nasjonale ID-kort. Vi tror det vil være et verdifullt bidrag til å gjøre digitale offentlige tjenester tilgjengelig for flere.

Behov for tverrgående fullmaktsløsninger

Det vil i overskuelig fremtid være noen som uansett ikke klarer å bruke digitale tjenester, for eksempel eldre og hjelpetremende. Disse trenger hjelp av pårørende eller verger. Når én av fem innrømmer at de overtar andres BankID-hemmeligheter for å hjelpe, er tiden overmoden for å få på plass et sentralt fullmaktsregister, fremfor at hver og en virksomhet i offentlig og privat sektor utvikler separate løsninger som skal dekke de samme grunnleggende behovene for innbyggerne.

BankID vil gjerne samarbeide med myndighetene om en sikker og brukervennlig digital fullmaktsløsning som gir tilgang til digitale tjenester på vegne av en annen bruker. En tverrgående fullmaktsløsning vil kanskje koste noen titalls millioner å utvikle, men ifølge Digitaliseringsdirektoratet er den samfunnsøkonomiske gevinsten over ti år for det offentlige beregnet til hele 1,8 milliarder.

Økt utnyttelse av data for å effektivisere, forenkle og skape nye tjenester, produkter og arbeidsplasser

Vi er glade for at arbeidet med ny strategi også har som mål å legge bedre til rette for næringsrettet digitalisering, hvor tidligere strategi primært vektlegger én digital offentlig sektor. Et av Norges strategiske fortrinn ligger i å utnytte offentlige data i et samarbeid og samspill med næringslivets verdiskapende tjenester og produkter. Det er beregnet at Digital Samhandling Offentlig Privat (DSOP) gir samfunnsøkonomiske gevinster på 60 milliarder kroner over 10 år. Potensialet for ytterligere effektiviseringsgevinster er stort. Det er derfor viktig at den nye digitaliseringsstrategien bidrar til å forsterke arbeidet med å hente ut synergier i et tett og konstruktivt samarbeid mellom offentlige og private virksomheter. Eksempler kan være deling av førerkortdata, vitnemål og informasjon om vergemål. Når data blir delt mellom virksomheter, får vi bedre samhandling og bedre offentlige tjenester. Næringslivet får mulighet til å utvikle nye tjenester, produkter og forretningsmodeller basert på tilgang til offentlig informasjon.

NYE TEKNOLOGIREGULERINGER FRA EU – DIGITAL IDENTITET

EU er i ferd med å vedta et revidert rammeverk for en europeisk digital identitet (eIDAS 2.0). Forordningen vil pålegge alle EU- og EØS-land å sørge for at innbyggerne får tilgang til en nasjonalt anerkjent eID og ID-lommebok. ID-lommeboken blir «ditt digitale jeg» og skal kunne brukes på tvers av landegrensene i Europa. Dette er veldig spennende, og BankID ser frem til å gi innspill og få avklaringer fra norske myndigheter knyttet til hvordan regelverket skal gjennomføres og praktiseres.

Det offentlige-private-samarbeidet om digitalisering i Norge har skapt noe unikt på verdensbasis, og Norge høster annerkjennelse for dette over hele verden. Det er viktig å bevare disse gevinstene. For eksempel vil det å kunne starte opp med 4,4 millioner BankID-brukere fra dag én kunne være et viktig bidrag til å sikre at Norge lykkes med innføringen av en nasjonal ID-lommebok i tråd med EU-regelverket. Offentlig-privat-samarbeid vil også sikre innovasjon og brukeropplevelse samt redusere behovet for å utvikle noe nytt, tidkrevende og kostbart i offentlig regi. Forutsetningen for fortsatt samarbeid er imidlertid at eIDAS-implementeringen gir mulighetsrom for bærekraftige og lønnsomme forretningsmodeller.

DIGITAL TRYGGHET/ANTISVINDEL

Svindelen mot norske bankkunder har økt både i omfang og profesjonalitet de siste årene. Dette

innebærer at det overføres hundrevis av millioner kroner til internasjonal kriminalitet². Det er derfor behov for at privat og offentlig sektor samarbeider tettere om å bekjempe denne type kriminalitet.

En av de store problemene rundt svindel i dag handler om spoofing, der en person eller datamaskin kan manipulere informasjon for å lure andre til å tro at den kommer fra en pålitelig kilde. Dette kan inkludere forfalskning av telefonnumre, e-postadresser og lignende for å skjule ens egentlige identitet eller hensikter.

Vi tror at et styrket tverrsektorielt samarbeid mellom relevante aktører innenfor telekom, Norsk Kommunikasjonsmyndighet (NKOM) og finansbransjen kan gi gode løsninger på hvordan man sikrer ektheten til rettmessig eier av for eksempel et telefonnummer. Her kan man se til vårt naboland Finland og arbeidet som er gjort for å forhindre spoofing³.

BankID deltar i mange samarbeidsarenaer internt i finansnæringen og på tvers av ulike sektorer i dag, der målet er å avdekke og redusere ID-svindel så raskt som mulig. Vi tror at nøkkelen til å bli enda bedre ligger i tettere samarbeid og deling av informasjon nasjonalt og internasjonalt – for eksempel via Nordic Financial CERT (NFCERT⁴) og lignende. Vi har et godt samarbeid med politiet, Økokrim og Kripas, men ønsker også velkommen et enda tettere samarbeid for å kunne utveksle informasjon og kunnskap vi besitter rundt svindel vi avdekker tidligere enn i dag.

For å bekjempe ID-svindel nå og fremover vil BankID og finansnæringen gjøre betydelige investeringer i nye og mer moderne antisvindelsystemer, som vil gjøre oss bedre i stand til å forhindre svindel før den kan gjennomføres. Å gi sluttbrukerne god informasjon i BankID-appen om transaksjonen som er i ferd med å gjennomføres, samt en oversikt over gjennomførte transaksjoner i et moderne grensesnitt, tror vi vil bidra godt til å sikre digital trygghet og mer opplyste sluttbrukere.

Vi står til rådighet for å utdype våre synspunkter nærmere.

Med vennlig hilsen

BankID BankAxept AS

Anders Lande

Leder politikk og samfunn

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ikke håndskreven signatur

² Ifølge Finanstilsynets ROS-analyse 2023 var samlede tap ved svindel 614 millioner kroner i 2022, en økning på 106 mill. kroner fra året før. I tillegg kommer mørketall.

³ <https://www.traficom.fi/en/news/traficom-and-finnish-telecommunications-operators-join-forces-help-customers-stopping-caller>

⁴ Samarbeid er det beste forsvar i cyberkrigen, Digi: <https://www.digi.no/artikler/debatt-samarbeid-er-det-beste-forsvar-i-cyberkrigen/528038>